

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
T.a.v. mevrouw drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer (070) 373 8857	uw kenmerk	bijlage(n) -
betreft Verhouding geheimhouding en politieke onschendbaarheid	ons kenmerk ECGR/U201001213	datum 16 juni 2010

Geachte mevrouw Bijleveld-Schouten,

In reactie op uw brief van 12 januari jongstleden over de verhouding tussen de gemeentewettelijke geheimhouding en de politieke onschendbaarheid deel ik u thans het volgende mee.

In uw brief onderschrijft u een eerder door prof. dr. D.J. Elzinga gegeven advies over de verhouding tussen geheimhouding en politieke onschendbaarheid (respectievelijk de artikelen 22 en 25 van de Gemeentewet). In het advies concludeert Elzinga onder andere dat de immuniteit of onschendbaarheid van het raadslid altijd voorgaat op het handhaven van de geheimhoudingsverplichting op basis van de Gemeentewet.

U onderschrijft deze zienswijze en stelt voorts dat de onmogelijkheid van strafrechtelijke vervolging voor het schenden van de geheimhoudingsverplichting in gevallen, op grond waarvan men ex artikel 22 Gemeentewet is gevrijwaard, door anderen wordt onderschreven. De onschendbaarheid kent volgens u geen beperkingen, ook niet wanneer geheimhouding op bepaalde documenten is opgelegd en bekrachtigd. Dat legt op volksvertegenwoordigers een grote verplichting om zorgvuldig met hun bijzondere vrijheid van meningsuiting om te gaan.

Voorts concludeert Elzinga in zijn advies nog het volgende:

Gelding van immuniteit betekent niet dat een raadslid 'straffeloos' allerlei plichten, waaronder de geheimhoudingsplicht, kan schenden. Immuniteit betekent enkel dat het ene regime – dat van strafrechtelijke en civielrechtelijke aansprakelijkheid – is vervangen door het orderegime van de volksvertegenwoordiging.

In dat orderegime zijn diverse instrumenten aanwezig om een raadslid dat wettelijke regels schendt, zich beledigend uitlaat of anderszins aanstoet geeft, tot de orde te roepen. In het uiterste geval – indien minder vergaande maatregelen geen effect hebben gehad – kan een raadslid voor een periode van drie maanden de toegang tot de vergadering worden ontzegd (zie art. 26 Gemeentewet). Het raadslid dat door een dergelijk besluit van de raad wordt getroffen, kan daartegen in beroep gaan bij de bestuursrechter, waarbij deze veel ruimte zal laten voor de afweging van de raad, maar wel de toets van redelijkheid en proportionaliteit zal toepassen. Verwijdering is het uiterste middel om obstructie tegen te gaan, maar omdat de weg voor de gemeente via de rechter is afgesloten kan dit instrument worden ingezet om de (structurele) schending van plichten, waaronder de geheimhouding, te sanctioneren.

Wij concluderen daaruit dat het voor de voorzitter van de vergadering slechts mogelijk is om ordemaatregelen te treffen zoals het ontnemen van het woord of, in het uiterste geval, het verwijderen uit de vergadering van het raadslid dat de geheimhoudingsverplichting schendt.

Deze mogelijke oplossing achten wij niet in verhouding tot de gerezen problemen. Wat daarvan in wetenschappelijke of juridische zin ook zij, het biedt in praktische zin onvoldoende mogelijkheden om de formele geheimhoudingsverplichting op een goede manier te waarborgen. In feite biedt de nu ontstane situatie aan elk raadslid, dat het oneens is met een opgelegde geheimhoudingsplicht, de mogelijkheid om gedurende een raads- of commissievergadering vrijuit te citeren uit vertrouwelijke stukken. Uiteraard kan een voorzitter ingrijpen en ordemaatregelen treffen, maar het is evident dat de geheime informatie dan reeds in de openbaarheid is gekomen. Het ontzeggen van de toegang tot een vergadering lijkt ons in dit kader een disproportioneel middel, dat door gemeenten bovendien op verschillende manieren zal worden ingezet.

Daarom dringen wij bij u nogmaals nadrukkelijk aan op maatregelen in die zin, dat de geheimhoudingsverplichting in de Gemeentewet in de toekomst geen loze letter wordt. U kunt overwegen de Gemeentewet te wijzigen, maar u kunt ook denken aan maatregelen die raadsleden de toegang tot vertrouwelijke informatie ontzeggen.

Welke maatregelen er ook getroffen worden, het is duidelijk dat op dit moment de in artikel 25 Gemeentewet vastgelegde geheimhouding of vertrouwelijkheid ernstig in gevaar komt. Dat zou kunnen leiden tot een embargo op informatie van het college aan de raad en daarmee tot een beperking van de transparantie van het openbaar bestuur. U zult het met ons eens zijn dat dit geen wenselijk scenario is en vragen u daarom op zeer korte termijn met (wets-)voorstellen te komen die hieraan een einde kunnen maken.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

drs. C.J.G.M. de Vet,
lid directieraad